

**"BABEȘ - BOLYAI" UNIVERSITY, CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY**

**THE CHIOAR COUNTRY –
CHURCH AND NATIONAL LIFE,
FROM 1848 – 1918**

SUMMARY OF THE PH. D. THESIS

**Scientific coordonator,
revd. Ph. D. prof. Alexandru Moraru**

**Ph. D. Student,
Nicoleta Maria Han**

CLUJ-NAPOCA

2011

CONTENTS

INTRODUCTION	
Motivating themes and subject delimitation	p. 3
I. BACKGROUND HISTORY AND GEOGRAPHY	p. 6
I.1. Establishment of District	p. 10
I. 2. City image	p. 24
II. NATIONAL LIFE	p. 31
II.1. Romanian action until the 1848 Revolution	p. 31
II.2. District status during the Revolution of 1848	p. 34
II.3. Organization and administrative reorganization after the Revolution of 1848	p. 41
II.4. The involvement of priests in the national cultural life and social	p. 47
4.a. Schools	p. 47
4.b. Astra	p. 51
4.c. Actions of social life (philanthropy)	p. 53
III. CHURCH LIFE (RELIGION)	p. 54
III.1. The premises of religious life in District Chioar	p. 54
III.2. The religious structure of the region	p. 59
III.3. The ethnic structure of the region	p. 76
III.3. Orthodox and Uniate - convergence and divergence	p. 77
IV. MONOGRAPHS PARISHES	p. 80
IV.1. Wooden Church - Historical monument	p. 80
IV.2. Monographs District localities Chioar	p. 140
V. Conclusions	p. 269
VI. Bibliography	p. 273
VII. Annexes	p. 292

VIII. Curriculum Vitae

p. 313

IX. Statement

p. 318

KEYWORDS

The Chioar District, Cetatea de Piatră, Bourgeois Resolution, Orthodox Deanery Cetatea de Piatră, Deanery Chioar Greek Catholic, church, pastors, teachers, Atanasie Moț Dâmbu, Leles Convention, Balc and Drag Maramures princes, princes local, Teleki family.

Summary

This paper is intended as a comprehensive study that can be regarded as a deciphering of the historical, national, and religious resorts of the Chioar Country, kept in archives and related to decisive historical moments of Transylvania. The work devoted to this "country" lacking almost completely (the subject was treated roughly by Kádár Josef in *Szolnok-Dobokavármegye Monographiája*, volumes II-VII, with a more obvious bias in *Kövár Videkenek Szentgyörgyi Mary*, and less subjectivity in *The nobility Chioar* of Hossu Valer and from a geographical point of view by Angelica Puscas in *The Chioar County - regional geography study*), the historiographical approach, in the strict sense of the term, was completed and studied by the religious and national land valences so that the micro-monographies of the localities develop a monograph with the subject indicated, namely *The Chioar County - church and national life, from 1848 to 1918*.

The study of the Chioar county is spread over four chapters, with subsections for each, thus Chapter I - The Historical and Geographical Context, the Second Chapter - The National Life, followed by the Third Chapter for Church (Religious) Life and the last chapter captures the parish monographs, providing a journey highlighted by original documented archival information, especially funds of the State Archives of Baia Mare and Cluj-Napoca, religious

edited sources, ie Şematisme and Calendars Orthodox and different Greek Catholic Şematisme and Roman Catholic and specialized studies and articles that were vague links between the data and sometimes contradictory. And, of course, field research has confirmed or denied, or has completed or has deeper assumption, diachronic and synchronic playing a picture of a land coveted by Transylvanian Hungarian kings and principles, but also perceived as a shield in front of the Principality of Baia Mare mining area . But it should be noted that reconstruction was based on the skeleton the Chioar life offered by the literature, which gives, in general, historical, national and religious events.

Chapter I values the information, describing the *Historical and geographical context* motivated by the two sub-chapters which reveal the establishing of the Chioar District, the image of the citadel, since this administrative-territorial unit of the Principality of Transylvania is the eponym of The City of Stone, that is Kővár in Hungarian. Binding its existence to the "forests of Finteuş, Chechis, and Salaj", which were, in fact, local community unions, forests sheltering them and protecting them from demolition, recorded when entering the Hungarian rule in Transylvania, through documents from 1199, 1231, and 1246, when this land was donated to the local community by Hungarian kings, especially of Satmar, and the document of 1246 goes to the family-Keled Guth, that's Pal, son of Nicholas, and then Stephen Nyitra, so that at the beginning of the 14th c. Desiderius of Elewanth becomes the first generation of military leaders of Carol Robert of Anjou, known to be the first owner of the castle. Thus, the city is attested during the riots of 1316 - 1317, but it was a city of earth that was burned and destroyed, but Louis I, sensing its importance to the North-Western part of Transylvania will resettle in an isolated place, a loop of the Lapus river, as a strategic stronghold on a road of salt entering both the land owned by the Transylvanian princes and that of local rulers, since King Louis of Anjou donated the land of the Maramures princes Balc and Drag in order to receive the princes' royal support. However, although the literature identifies "two cities", one of land and another its strategic relocation of stone, acquiring an important role in the history of Transylvania in 1718 even after its destruction because of the domain built around it, the documents from 1246 refer to an older form of the city "Magni fossa Andree," kept in the tradition of the place, between the brook and the hills Berchez Faget, that it may be the first form of the city, known as the City of Stone.

The donation of the Stone City to the princes of the Maramures area in 1367, will lead to the establishment of the distinct administrative-territorial units, with its heart in "kastrom Kővár" through a process of confirmation and division between the sons and grandsons of the

Maramures princes recognized by tax assessments, the Leles convention in 1405 and 1424, an act that represents, for the many areas of the province, the first document. The Drăgoșești and then their descendents, the strong family of Dragffy, created a powerful autonomous district in the Chioar region through local princes, recognized and tolerated by the Hungarian kings, even after the uprising of Gheorghe Doja, when the Hungarian Diet tried the dissolution of the princes "over the lower stratum." So that at the death of the last descendant Dragffy Gaspar in 1555, Chioar was organized in 11, then 12 voivodships, while in 1549 is certified for the first time the Kővár district, whose autonomy is due to the military's role and obligations of the border city, with all that belonged to The Middle Solnoc. Land records in 1560 and 1566 reveal this aspect of the Chioar, a master or district autonomous area totaling 67 villages, two Hungarian: Lapusel and Berchez, the rest being Romanian, so that in 1603 the number rose to 94 villages.

Interesting is the situation in the 12th and 13th district, for in 1615, the city and surrounding area are declared by the Diet tax in its own right, and according to the decree of Gabriel Bethlen could not donate the "de jure perpetuo" but only "inscriptio" , that could not sell, use and dispose of it only. In these circumstances, a significant community of free peasants developed, riflers and the gentry - "nemeșimea" - having the military services obtained from different privileges and rights. As such, the field was twice subordinated, belonging to the administrative and fiscal Hungarian Principality, but gradually became private property in most of the family of Count Teleki, who became the supreme master of the city in 1662.

Although in 1718 the Chioar citadel was destroyed by the guns of the Rabutin general, the authorities saw in it a nest of anti-Habsburg resistance, because here Francis Rakoczy was housed, the district's organization remains the same for the following century, that is the eighteenth century, with two fairs, and 88 villages grouped into two circles, the mountain and Copalnic, because in the nineteenth century before the Revolution of 1848, to remain only one fair, a "prediu", and 90 villages, which were grouped in six administrative nets - Berchez, Boiu Great, Count Great Șomcuta, Șoimușeni and Vad.

The district dissolution was determined by the law of 1876, the Carpathian arc was organized only in counties that will be Chioar dismantled its settlements are divided between the two neighboring counties, ie Solnoc-Dobâca and accounting for 41 localities in the southern district , while 38 common in rural districts Șomcuta, Berchez, Boiu, Vad and Mire will feed into the county of Satu Mare.

Chapter II, *The National District*, captures life with pre-Revolutionary bourgeois elements, and status acquired during the events of 1848, the organization and administrative reorganization after the Revolution, with the involvement of priests in a particular way by supporting schools, confessionals, and the actions of Astra as a superior synthesis of all Romanian aspirations of emancipation.

Situated in the context of the Revolution of 1848, the state of discontent and protest the Chioar caused by the decision in April 1848, the Standing Committee of the district to annex Şomcuta to Hungary, is explained, but the events that followed will print a new image on this land. All these actions have degenerated into a riot, the first one being a form of social protest against the conditions being implemented by the Teleki family, but then, when authorities support the Count the rebels organize themselves with the support of Colonel Urban, supporter of the Romanians, and then under the leadership of Atanasie Moţ Dâmbu, former commander of the border campaign of Zagra XI. Keeping alive and animated image of medieval district of empirical forms of national consciousness in August they managed to banish the forces of repression and the authorities on 4 October 1848, the royal house of hay the Chioar decided the country's autonomy, declaring it Athanasius hill Lieutenant General Mot district. In these circumstances, the district will be state within a state, from October till December, when the rebellion will be crushed under the military General Bem, although since November clashes with the Hungarian authorities coordinated by Major Katona was strong, the District will have their own organization, giving the same month in October, a proclamation to the people in nine points, a sort of constitution, which required that "the two peoples to live in peace, peace, understanding and obedience".

If after the bourgeois revolution until 1861, the district was organized administratively into three sub-districts: Şomcuta, Buteasa, and Copalnic-Mănăştur, Captain Sigismund Pop supreme commander between 1861-1878, according to the tables of tax, administrative organization was determined by the four nets: Berchez, Mireşul Mare, Boiu Mare, and Şoimuşeni, the district administrative center is at Şomcuta. Interestingly, land records from the 16th - 17th c. remember two Hungarian villages, Berchez and Lapusel, while they will be categorized tables of tax, the period mentioned as mixed Hungarian villages, Catalina and Coltău. It should be noted that for this period, the personality of the supreme commander remains representative of the district, between 1854 and 1864, Sigismund Pop, which, though government officials, understood the need of the overwhelmingly national population, strengthening their national conscience by the

official declaration of the Romanian language in 1861, and the establishment of the Romanian Gymnasium in Somcuta in 1862.

Chapter III illustrates *The religious life* of the district, from deciphering the first religious forms, which can only be assumed for lack of documents, reaching the status of grammar (DIAC) - "literatus" as revealed by the documents of the 17th - 18th centuries, to then note the Orthodox - Catholic Greek census from 1760-1762, where the Orthodox religion predominated, despite the sustained influence of the church united with Rome, as in the 1829-1831 census of the Greek Catholic Church to represent 72.80% of the district. Then, after the Revolution of 1848, religious life is monitored, both on the census of 1850, 1857, 1880, 1900 and 1910 establishing the percentage of religious and the rise of the Reformed, Roman Catholics and Israelites or Greek Catholics is small, but also that of the Orthodox and the religious organization of these religions according to the superior religious orders. Thus, Orthodox, Orthodox Deanery land have a stone fortress, the parishes being found in particular in the North-East of the region and three parishes in the district center, which Diocese under the jurisdiction of Sibiu, Greek Catholic Diocese belonged to Gherla, founded in 1853, and the Romanians have the Chioar Vicariate district with districts or Ciocmani Csokmányensis, Kópolnokmonostoriensis or Manastur, Napradensisi or Năprezi, or Count and Nagysomkutiensis Nagynyiresiensis or Șomcutei. Roman Catholics and Reformed were under the jurisdiction of the Diocese of Satu-Mare, but the confession that were in territories the Chioar parish offices being found only for Roman Catholics in the Șomcuta, while the Reformed were in Berchez, Lapusel, Șomcuta, Colt, and even Catalina Satulung, although the last village church of this denomination there. Also, for the Reformed it should be noted that adherence to this religion is right after 1570, when according to archival documents Baia Mare believers convert in massive numbers to the Lutheran Reformed religion, in the same situation being Berchez, while Coltău quickly follows suit, but converting to Reformed Calvinism.

The ethnic configuration of the district reveals the overwhelming presence of ethnic Romanians, over 83% even before the First World War, with all the different ways Magyarization came, and yet nearly half of the family property was the Chioar Teleki. A conservative family in terms of Roman Catholic confession, if it considers that the Hungarian population of the district was largely reformed, but also nationalistic in that they donate the land needed for the building of the Reformed Church in Coltau.

The sub-chapter dedicated to the convergences and divergences between Orthodox and Greek Catholics reveal a double dimension - a positive one at turning points for the Romanian

people, when they served together, built schools, lectured in schools in the same buildings or were ministers for other religions, but also a negative one if we pursue the transitions from one religion to another, motivated by conflicts between believers and priests, cantors, and even the admiration for priests of other denominations.

The last chapter, the fourth is dedicated to the *Monographs of the Chioar District Parish*, following the moment of the citadel's certification, while reporting a place of worship, religious and national life illustrations, especially the thematic range 1848 - 1918, giving the priest nominal sometimes cantor, especially in subsidiaries, because it often was for him the religious act, but also the teacher, the triad being developed as a national consciousness that was enhanced by empirical form, translated by content, stability, and ancient religious moral values. If the first chapter we stopped on the wooden churches of the district, for the most part recognized as historic monuments, without neglecting the aspects of religious and national life, in the second chapter we exploited all the localities of Chioar, for some varied information allowing us to address in greater detail, further, however, it is schematically rendered, perhaps mostly because it was a subsidiary of parishes and priests and teachers were in the matrix, and others, few in number, have certification in the modern era, in fact hamlets of localities.

From this so varied universe we draw the oldest churches, such as the Sacalaseeni in 1442, according to the inscription in the nave, of Toplița in 1535 recorded the Greek Catholic Șematismele of Lemniu, even if it was demolished, in the Summer of 1571, the church at Vălenii Somcutei specialists assigned to the sixteenth century or the beginning of the seventeenth century (but tradition says that the renovation in 1845 to found a church foundation stone that said year 1171), and churches in the eighteenth century, Coruia respectively, with a hectic life, following the center of the village church of Letca serfs, that in 1665, the Post - and Purcuret 1675 - 1698, although for the latter Some schools assign them the following documents. These and others in the eighteenth century are historic monuments, but there are churches in this century in other localities as well, such as Berchez, Berința, Buteasa, Ciocmani, Copalnic-Surduc - church in the valley, Old Preluca Cozla and that have been declared historical monuments, except the church of Coaș, which enjoys this assessment. Interestingly, some localities had two places of worship, and we do not mean Sălnița and Copalnic-Surduc where Orthodox and Greek-Catholic religions were almost equally represented, but to those communities that represent the church to impose social status, namely a church Nemes serfs and another, as in Coaș, Coruia and Letca. What should be noted is that the serf churches of Coas and Coruia are very neatly kept and illustrating the deep connection of serfs with ancient

faith even if name has taken a Western form, and even more for Coruia, when in the gentry's church were no longer held services since it was heavily damaged, they "imposed" their social position by a selected location in the serfs' church and by church clothes. Also, for some localities mentioned Uniatism recognition year, Lăușel - 1792 Copalnic-Surduc - 1800 (for the church in the valley), the Valley Chioar - 1810, Coas - 1815, Sălnița - 1825 (in half of the village remained Orthodox) Satulung - 1829, Remeți on Somes - 1830, Ciula - 1836 Culcea - 1842 and Poienița - 1847 imprinted, seemingly from the church hierarchy the confession, being aware that most believers just follow the old beliefs, without being tributary to religious appellation. In the dedication of churches, most places of worship were dedicated to the Holy Archangels Michael and Gabriel, but stand and honor of St. Nicholas (Frâncenii Boiului, Remetea, Tulghieș, Pribilești, Românești, Ciolt, Preluca Veche, Danesti, Remetea on Somes etc.), the Saint Parascheva (Lucăcești, Ciocmani, Stejera, Fericea, Curtuiusul Mare, Vad - the church with the early twentieth century dedicated to Saints Peter and Paul), Assumption (Sacalaseeni, Buteasa, Purcarete) and the Holy Martyr Demetrius (Pit, Rușor and Copalnic-Mănăștur). Among the distinguished patronage for this land are the Virgin Birth - Întreprâuri, Holy Trinity - New Preluca, Saints Peter and Paul - Șomcuta the Holy Prophet Elijah - Post and St. Anne, namely conception of St. Anna - Coruia.

With a rich, synthesizing a range of information from different areas - historical, geographical, theological and social - this paper constitutes a valuable document that allows for the decoding of religious, national, and historical life aspects of the Chioar Country.

BIBLIOGRAPHY

I. Unique sources

Arhivele Episcopiei Ortodoxe Cluj-Napoca, *Monografiile localităților – 1972.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond personal ing. Ioan Chioreanu-Oaș.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond 22, Colecția <Documente foi volante>, conscrierea nobililor și pușcașilor din Chioar – 1668.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Acte administrative.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Circulările episcopului Andrei Bacinschi.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Colecția Corului Copalnic Mânătur.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Colecția de documente*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Colecția de documente Acad. Dr. Ioan Mihaly Apșa*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Colecția “Documente foi volante”- achiziționate de la S. Sainelik.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Colecția « Documente foi volante », Preambulul conscripției nobiliare a Chioarului din 1 februarie 1669.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Corneliu Gherman – Recensământul oficial al ținutului Chioar – 1870.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Consiliul Popular Ulmeni – Istoricul comunei Ulmeni.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial greco-catolic Berchezoaia.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial greco-catolic Ciolt.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial greco-catolic Finteușul Mic.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial greco-catolic Săcălăeni.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial greco-catolic Vărai.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial ortodox Ciocotiu.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial ortodox Finteușul Mare.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial ortodox Trestia.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial reformat Berchez.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul parohial reformat Coltău – Cătălina.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul Parohial reformat Lăpușel.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul Parohial reformat Satulung.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Oficiul Parohial reformat Șomcuta.*

Arhivele Statului Baia Mare *Fond Oficiul parohial romano-catolic Șomcuta Mare.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Protopopiatul roman orthodox Cetatea de Piatră.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Protopopiatul Greco-catolic Băsești.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Protopopiatul ortodox Solnoc II – Colecția de documente ale instituțiilor ecleziastice.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Fond Primăria orașului Baia Mare, Secțiuni politice.*

Arhivele Statului Baia Mare, *Urbariul Chioar – 1651*.

Arhivele Statului Bistrița Năsăud, *Fond Iulian Marțian*.

Arhivele Statului Cluj-Napoca, *Fond Comitat Satu Mare*.

Arhivele Statului Cluj-Napoca, *Fond Districtul Chioar*.

Arhivele Statului Cluj-Napoca, *Fond Districtul Chioar, Inventar al registrelor fondului*.

Arhivele Statului Cluj, *Fond Solnocul de Mijlocul, Acte judecătorești din 1788*.

Arhivele Statului Cluj-Napoca, *Fond Școli naționale – Oradea*.

Arhivele Statului Cluj-Napoca, *Fond Teleki de Satulung*.

Arhivele Statului Târgu Mureș, *Arhiva familiei Teleki. Actele contelui Francisc Teleki*.

Biblioteca Mitropoliei Ardealului, Sibiu, *Fond Consistoriul Arhidiecezei Ortodoxe Române a Transilvanie*.

Biblioteca Mitropoliei Ardealului, Sibiu, *fond Șaguna – conscripția Șaguniană din 1864*.

Manuscrisul învățătorului Teodor Mare, din Coruia.

Scurt istoric al parohiei Vima Mică.

Scurt istoric al parohiei reformate Coltău.

Scurt istoric al parohiei reformate Chelin □ a.

II. Edit sources

Calendariu pe anul comun de la Chiostos, 1881. Întocmit după graturile □i clima Ungariei □i a României. Anul al treizecilea, Sibiu, Editura □i tiparul tipografiei archidiecezane, 1881, p. 44.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1882. Întocmit după graturile □i clima Ungariei □i a României. Anul al treizeci □i unulea, Sibiu, Editura □i tiparul tipografiei archidiecezane, 1882, p. 76.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1883. Întocmit după graturile □i clima Ungariei □i a României. Anul al treizeci □i doilea, Sibiu, Editura □i tiparul tipografiei archidiecezane, 1883, p. 55.

Calendariu pe anul visect de la Christos, 1884. Întocmit după graturile □i clima Ungariei □i a României. Anul al treizeci □i treilea, Sibiu, Editura □i tiparul tipografiei archidiecezane, 1884, p. 55.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1885. Întocmit după graturile □i clima Ungariei □i a României. Anul al treizeci □i patrulea, Sibiu, Editura □i tiparul tipografiei archidiecezane, 1885, p. 54.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1886. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al treizeci și cincelea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1886, p. 54.

Calendariu pe anul bisect de la Christos, 1888. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al treizeci și șaptelea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1888, p. 54.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1897. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al patruzeci și șaselea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1897, p. 55 - 56.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1898. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al patruzeci și șaptelea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1898, p. 55 - 56.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1899. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al patruzeci și optulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1899, p. 55 - 56.

Calendariu pe anul bisect de la Christos, 1900. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al treizeci și nouălea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1900, p. 55 - 56.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1901. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al patruzeci și optulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1901, p. 59 - 60.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1902. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizecilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1902, p. 59 - 60.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1903. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și doilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1903, p. 59 - 60.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1904. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și treilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1904, p. 59 - 60.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1905. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și patrulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1905, p. 59.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1906. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și cincilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1906, p. 59 - 60.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1907. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și șaselea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1907, p. 59 - 61.

Calendariu pe anul visect de la Christos, 1908. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și șaptelea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1908, p. 59 - 61.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1909. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și optulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1909, p. 59 - 61.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1910. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al cincizeci și nouălea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1910, p. 60 - 61.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1911. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizecilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1911, p. 60 - 61.

Calendariu pe anul visect de la Christos, 1912. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și unulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1912, p. 60 - 62.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1913. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și doilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1913, p. 60 - 62.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1914. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și treilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1914, p. 60 - 62.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1915. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și patrulea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1915, p. 61 - 63.

Calendariu pe anul visect de la Christos, 1916. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și cincilea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1916, p. 61 - 63.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1917. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și șaselea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1917, p. 53 - 55.

Calendariu pe anul comun de la Christos, 1918. Întocmit după graturile și clima Ungariei și a României. Anul al șizeci și șaptelea, Sibiu, Editura și tiparul tipografiei archidieceșane, 1918, p. 53 - 55.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1887, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1887, p. 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1889, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1889, p. 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1890, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1890, p. 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1891, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1891, p. 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1892, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1892, p. 21.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1893, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1893, p. 21.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1894, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1894, p. 21 - 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1895, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1895, p. 21 - 22.

ematismul bisericeii ortodocșe-orientale române din Ungaria și Transilvania pe anul 1896, Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1896, p. 21 - 22.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1879.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1882.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1877.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1893.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1894.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1900.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1901.

Schematismus Cleri alme Dioecesis Szathmáriensis ad annum Jesu Christi, 1906.

Schematismus Venerabilis Cleri alme Dioecesis Transsilvaniensis editus pro anno Christo nato, 1893.

Schematismus Venerabilis Cleri alme Dioecesis Transsilvaniensis editus pro anno Christo nato, 1903.

Schematismus Venerabilis Cleri alme Dioecesis Transsilvaniensis editus pro anno Christo nato, 1913.

Sematismul Veneratului Cler al Diecezei Greco-Catolice Române de Gherla, anul 1914.

Siematismulu Veneratului Cleru a nou înființatei Diecese Greco-Catolice a Gherlei, 1867.

III. Historcal journals

Gazeta some□ană, an I, Dej, nr. 3, din 17 iulie 1932, p. 3.

Gazeta de Transilvania, nr. 5, din 10 iulie 1847.

Transilvania, an II, nr. 13, 15 □i 17 din 1869.

Tribuna, nr. 122, din 4/16 iunie 1893; nr. 131, din 11/23 iunie 1892; nr. 150, din 17/29 iulie 1894; nr. 151, din 13/31 iulie 1894; nr. 168, din 11/23 august 1894.

IV. Books

- Achim, Valeriu, *Nord-Vestul Transilvaniei – cultură națională – finalitate politică: 1848-1918*, Ed. Gutinul SRL, Baia Mare, 1998.
- Achim, Valeriu, *Scrieri în timp: 1946-2003* (culegere de studii și articole publicate), Ed. Gutinul, Baia Mare, 2003.
- Arion, Dinu, *Cnezi români. Contribuții la studiul lor*, București, 1938.
- Augustin, Vasile, *Episcopia Maramureșului – organizarea administrativă*, Ed. Universității de Nord, Baia Mare, 2006.
- Bader, T., *Epoca bronzului în nord-vestul României. Cultura pretracică □i tracică*, Bucure□ti, 1978.
- Balogh, I. *Magyar fatornyak*, Budapest, 1935.
- Bălan, I., *Vatră de sihăstrie românească*, București, 1982.
- Bud, Tit, *Date istorice despre protopopiatele, parohiile și mănăstirile românești din Maramureș din timpurile vechi până în anul 1911*,

- Gherla, 1911.
- Ciobanu, Virgil, *Statistica românilor din Ardeal făcută de administrația austriacă la anul 1760 – 1762*, Cluj, 1926.
- Chende-Roman, Gheorghe, *Dicționar etimologic al localităților din județul Sălaj*, Ed. Silvania, Zalău, 2006.
- Cheresteșiu, Victor, *Adunarea Națională de la Blaj 3-5 (15-17) mai 1848*, Ed. Politică, București, 1966.
- Coza, Aurel, *Istoria Țării Chioarului*, Cluj, 1972.
- Crăciun, Bogdan și Bolovan, Ioan, *Consignatio Statistico Topographica singulorum in Magno Principatu Transylvaniae (Transilvania la 1829-1831)*, Presa Universitară Clujeană, 2003.
- Csetri, Al. și Imreh, Șt., *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I, Cluj-Napoca, 1972.
- Dany, D. și David, Z., *Az első magyarországi népszámlálás 1784 – 1787*, II, Budapest, 1960.
- Diaconovich, C., dr., *Enciclopedia română*, Sibiu, ediție 1898.
- Dobrescu, Nicolae, *Fragmente privitoare la Istoria Bisericii Române*, Budapesta, Institutul Teologic "Lucașfăraș", 1905.
- Dörner, Anton E., *Evreii din comitatul Satu Mare în secolul al XVIII-lea (1723-1760)*, Presa Universitară, Ed. Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 1998.
- Dragomir, Silviu, *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849 (Istoria revoluției, partea întâia)*, vol. V, Tipografia Cartea românească, București, 1946.
- Feneșan, Costin, *Izvoare de demografie istorică*, vol. I, Secolul al XVIII-lea. Transilvania, București, 1986.
- Gerando, Atila, *Kövér Vidéke 1874-ben*, Budapest, 1875.
- Ghibu, Onifor, dr., *Viața și organizarea bisericească și colară în Transilvania și Ungaria*, Institutul de Arte Grafice "Nicolae Stroilă", București, 1915.
- Giurescu, C. Constantin, *Curs de istorie a românilor*, Ediția a V-a, București, 1946.
- Istoria Românilor*, vol. II și III, ediție îngrijită de Dinu C.

- Giurescu, All Educational, 2007.
- Gyemánt, Ladislau, *Mișcarea națională a românilor din Transilvania, 1790 – 1848*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
- Godea, Ioan, *Biserici de lemn din România (nord-vestul Transilvaniei)*, Editura Meridiane, București, 1996.
- Homan, B., *Magyar tortenet*, vol. I, Budapest, 1988.
- Hossu, Valeriu, *Nobilimea Chioarului*, Baia Mare, 2003.
- Hossu, Valeriu, *Răstoci – o istorie într-un sat*, Ed. ”Clusium”, Cluj-Napoca, 1996.
- Hossu-Longin, Francisc, *Amintiri din viața mea*, Cluj-Napoca, 1975.
- Hulea, Eugen, *ASTRA – istoric, organizare, activitate, statute și regulamente*, Ed. Astrei, Sibiu, 1944.
- Hurmuzaki, Eudoxiu, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. I, București, 1859.
- Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, 1963.
- Iorga, Nicolae, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, vol. I (Până la mișcarea lui Horea - 1784), Ed. Saeculum I.O., București, 2006.
- Iorga, Nicolae, *Scrisori și inscripții ardeleni și maramureșene*, vol. II, București, 1906.
- Kálmán, Persián, dr. *Kövár krónikája*, Nyomása, Kolozvár, 1921.
- Károlyi, Nagy, *A Nagy Károlyi család levéltára*, vol. I – IV (1253 - 1707), Ed. Géresi Kálmán, Budapest, 1882 - 1897
- Kemény, J., *Diplomatarium Transsilvanicum*, VIII, Biblioteca Academiei Cluj-Napoca.
- Kemény, J., *Repertorium Nobilitatis Transilvanicae*, II, Biblioteca Academiei Cluj-Napoca.
- Kemény, J., *Supplementum Diplomatarii Transsilvanicum*, X, Biblioteca Academiei Cluj-Napoca.
- Lukinich, Imre, *Documenta historiam valachorum în Hungaria illustrantia*, Budapest, 1941.
- Lukinich, Imre, *Erdély területi változásai a török hódítás korában 1541 – 1711*, Budapest, 1918.
- Man, Grigore, *Biserici de lemn din Maramureș*, Ed. Proema, Baia Mare, 2005.

- Maier, Liviu, *Mișcarea națională românească din Transilvania, 1910-1914*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1986.
- Makkai, László, *Solnok-Doboka megye magyarsaganak pusztulasa a XVII szad elejen*, Kolosvar, 1942.
- Maksai, Ferenc, *Urbariumok XVI-XVII század*, Budapest, 1959.
- Meruțiu, V., *Județe din Ardeal și din Maramureș până în Banat. Evoluția teritorială*, Institutul de Arte Geografice "Ardealul", Cluj, 1929.
- Meteș, Ștefan, *Contribuție nouă privitoare la voievozii români din Ardeal și <părțile ungurești> în veacul al XVI- XVIII*, Cluj 1922.
- Meteș, Ștefan, *Mănăstirile românești din Transilvania și Ungaria*, Sibiu, 1936.
- Meteș, Ștefan, *Istoria bisericii și a vieții religioase a românilor din Ardeal și Ungaria*, vol. I, Arad, 1918.
- Meteș, Ștefan, *Relațiile comerciale ale Țerii-Roânești cu Ardealul până în veacul al XVIII-lea*, Tipografia lui W.Krafft, Sighișoara, 1920.
- Moldovan, V., *Dieta Ardealului din 1863 – 1864*, Cluj, 1932.
- Nagy, B. Margit, *Várak kastélyok Udvarházak ahogy a régiek látták, XVII - XVIII. Századi erdélyi össeírások és leltárak kriterion könyvkiadó, Budapest, 1973.*
- Pascu, Ștefan, *Voievodatul Transilvaniei*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, vol. I, 1972; vol. II, 1979; vol. III, 1986; vol. IV, 1989.
- Pascu, Ștefan, *Contribuții documentare la istoria românilor în secolele XIII-XIV*, Sibiu, 1944.
- Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I – II, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992 – 1994.
- Pop, Gheorghe și Chiș Șter, Ioan, *Graiul, etnografia și folclorul zonei Chioar*, Baia Mare, 1983.
- Pop, Elena, *Schișca monografică din anele Reunuunii de cântări a plugarilor români din Șomcuta Mare*, Gherla, 1914.
- Pop Hossu-Longin, Elena, *Amintiri, 1880-1930*, Cluj-Napoca, 1932.
- Popp, Nicolae M., *Crișana și Maramureșul în conscripția Josefina*, Biblioteca Institutului de cercetări geografice al României, București, 1947.

- Popa-Lisseanu, G., *Izvoarele istoriei românilor*, vol. V – VI, București, 1934 – 1939.
- Porumb, Marius, *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania sec. XIII-XVIII*, Editura Academiei Române, București, 1998.
- Prodan, David, *Iobăgia în Transilvania, în secolul al XVI-lea*, Ed. Academiei RSR, București, 1967.
- Prodan, David, *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987.
- Propopescu, Lucia, *Contribuții la istoria învățământului românesc din Transilvania (1774-1805)*, București, 1966
- Pușcariu, Ilarion, *Mitropolia românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania*, Sibiu, 1900.
- Pușcaș, Angelica, *Țara Chioarului – studiu de geografie regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007
- Răduțiu, Aurel și Gyémánt, Ladislau, *Repertoriul izvoarelor statistice privind Transilvania 1690 – 1847*,
- Suciu, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, Ed. Academiei R.S.R., București, vol. I – 1967, vol. II – 1968.
- Suciu, Dumitru, *Antecedentele dualismului austro-ungar și lupta națională a românilor din Transilvania 1848-1867*, Ed. Albatros, București, 2000.
- Suciu, Dumitru (coord.), Moraru, Alexandru, *Crâmpoie din istoria Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania. Eparhia Sibiului către Protopopiatul Solnoc II, Vida, Flaviu și Cosmuța, Coresondența (1845 - 1874)*, vol. I, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006.
- Szekfii, Gy., *Magyar történet*, I, Budapest, 1938.
- Szentgyörgyi, Maria, *Kövár Videkenek Tarsadalma*, Budapest, 1972.
- Tagányi, Károly, dr. Réthy, László și Kádár, József, *Szolnok-Dobokavármegye Monographiája*, II, IV, VI, VII. Kötet, Deésen, 1905.
- Veress, Andrei, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. IX, București, 1937.

- Vlad, Valer, *Dor de plaiurile natale – monografia comunei Băbeni, județul Sălaj*, Ed. Silvana, Zalău, 2006.
- Zaberca, Vasile Mircea, *Istoria administrației publice în România*, Ed. Eftimie Murgu, Reșița, 1997.
- xxx *Bisericile de lemn din Sălaj*, Editura Silvania, Zalău, 2008.
- xxx *Călători străini despre țările române*, Editura tiințifică, vol. I, 1968; vol. II, 1971; vol. VI și VII, 1976.
- xxx *Consignatio Statistico Topographica singulorum in Magno Principatu Transylvaniae (Transilvania la 1829-1831)*, coord. Bogdan Crăciun și Ioan Bolovan, Presa Universitară Clujană, 2003.
- xxx *Din istoria Transilvaniei*, vol I, Ed. Academică, R.S.R., ediția a II-a, București, 1961.
- xxx *Documente privind istoria României (C. Transilvania)*, ed. Academiei Republicii Populare Române, *veacul XI, XII și XIII*, vol. I (1075 - 1250), 1951; *veacul XIV (1321 - 1330)*, vol. II, 1953; *veacul XIV (1331 - 1340)*, vol. III, 1954; *veacul XIV (1341 - 1350)*, vol. IV, 1954.
- xxx *Hazai Okmánytár*, VII, Budapest, 1880.
- xxx *Istoria Românilor*, vol. I Moștenirea timpurilor îndepărtate (coord. acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița, Aleandru Vulpe), Ed. Enciclopedică, București, 2001.
- xxx *Istoria Românilor*, vol. IV, De la universalitatea creștină la către Europa „patriilor” (coord. acad. Șt. Ștefănescu și acad. Camil Mureșanu), Ed. Enciclopedică, București, 2001.
- xxx *Istoria Românilor*, vol. V (coord. acad. Virgil Cândea), Ed. Enciclopedică, București, 2003.
- xxx *Istoria Românilor*, vol. VI (coord. dr. Paul Cernovodeanu și prof. univ. dr. Nicolae Edroiu) Români între Europa clasică și Europa Luminilor (1711-1821), Ed. Enciclopedică, București, 2002.
- xxx *Istoria Românilor*, vol. VII, tom. I (coord. Dan Berindei) Constituirea României Moderne (1821-1878), Ed. Enciclopedică, București, 2003.

- xxx *Istoria României*, vol. II, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1962.
- xxx *Istoria României. Transilvania*, vol. I (coord. dr. Anton Drăgoescu), Ed. George Barițiu, Cluj-Napoca, 1997.
- xxx *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională – documente 1848-1918*, Ediție îngrijită de Vasile Căpâlneanu, Ioan Sabău, Valeriu Achim, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București, 1981.
- xxx *Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Oradei, 1978
- xxx *Monumente istorice bisericăști din Eparhia Ortodoxă Română a Oradei. Biserici de lemn*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Oradei, Oradea, 1978
- xxx *Pagini din istoria Maramureșului*, Baia Mare, 1967.
- xxx *Recensământul din 1850. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 1997.
- xxx *Recensământul din 1857. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 1996.
- xxx *Recensământul din 1869. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 2008.
- xxx *Recensământul din 1880. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 1997.
- xxx *Recensământul din 1900. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 1998.
- xxx *Recensământul din 1910. Transilvania*, (coord. Traian Rotariu), Ed. Staff, Studia Censualia Transsilvanica, 1999.
- xxx *Revoluția de la 1848-1849 în Transilvania*, vol. I, București, 1977.

V. Studies

- Abrudan, P., *Voluntari transilvăneni în războiul pentru cucerirea independenței de stat a României din 1877-1878*, în "Studii și materiale de muzeografie și istorie militară", Muzeul Militar Central, nr. 10, 1977, p. 97 – 112.
- Achim, Valeriu, *Ion Popescu din Coaș – înaintaș al învățământului pedagogic din Moldova*, în "Marmația", nr. 5-6, Baia Mare, p. 238 – 247.
- Anuichi, Silviu, *Rolul Mitropoliei în apărarea ortodoxiei în Austro-Ungaria*, în "Ortodoxia", nr. 3, 1961, București, p. 430 – 446.
- Bajusz, I, și Tamba, D., *Contribuții la topografia arheologică a văii Someșului*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XII, Zalău, 1980, p. 92 – 99.
- Bitiri, M. și Cârciumaru, M., *Primele dovezi de cultură material în Sălaj*, în "Acta Mvsei Porolissensis", IV, Zalău, 1980, p. 19 – 32.
- Blaga, Mihoc, *Două documente semnificative din anii 1862 și 1891 privind lupta pentru drepturi și libertăți a populației românești din Lăpuș, Sătmăr, Chioar și Sălaj*, în "Muzeul de Istorie al R.S.R.", II, București, 1975, p. 475 – 484.
- Bolovan, Ioan, *Mișcări sociale în Sălaj în primăvara anului 1848*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XI, Zalău, 1987, p. 295 – 299.
- Bota, Ion M., *Contribuții la istoria învățământului românesc în nord-vestul Transilvaniei*, în „Marmația”, 4 / 1978, Baia Mare, p. 94 – 97.
- Cristache-Panait, Ioana, *Biserica Sf. Maria din Letca*, în "Monumente istorice bisericești din Eparhia Ortodoxă Română a Oradei. Biserici de lemn", Oradea, 1978, p. 336-340.
- Cristache-Panait, Ioana, *Biserica Adormirea Maicii Domnului din Purcărești*, în "Monumente istorice bisericești din Eparhia Ortodoxă Română a Oradei. Biserici de lemn", Oradea, 1978, p. 378 – 379.
- Cristache-Panait, Ioana, *Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavril din Coimușeni*, în "Monumente istorice bisericești din Eparhia Ortodoxă Română a Oradei. Biserici de lemn", Oradea, 1978, p. 407-408.
- Cristache-Panait, Ioana, *Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavril din Toplița*, în "Monumente istorice bisericești din Eparhia Ortodoxă Română

- a Oradei. Biserici de lemn", Oradea, 1978, p. 412-413.
- Dörner, Anton, *Administrația Transilvaniei în perioada anilor 1867-1876*, în "Anuarul Institutului de Istorie <George Barițiu> din Cluj-Napoca", anul XL, 2001, p. 105 – 122.
- Edroiu, Nicolae și Gyémánt, Ladislau *Comitatul Solnocului Mijlociu unit cu Crasna și Chioar în vremea răscoalei lui Horea (1784)*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VIII, Zalău, 1984, p. 345 – 406.
- Egyed, Acațiu, *Transformări în structura societății din Transilvania în primele două decenii de după revoluția de la 1848*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj", anul XXIX, 1989, p. 187 – 192.
- Egyed, Acațiu, *Structura proprietății funciare în Transilvania la sfârșitul veacului al XIX-lea*, în "Anuarul Institutului de Arheologie", Cluj-Napoca, XVII, 1974, p. 136 – 148.
- Farcaș, Andrei, *Un monument istoric și de arhitectură de excepție – Biserica de lemn din Cărpiniș*, în "Vatra Chioreană", nr. 1, sept. 2006, p. 59.
- Gabor, Valer și Gabor, Maria, *Schița monografică a învățământului din localitatea Vima Mică*, în "Pro Unione", anul IX, nr. 3-4, dec. 2006, p. 61 – 66.
- Gerando, D., *Kovarvidek* în "Foldrajzi küzlemlenylk", vol. III, Budapest, 1872.
- Ghitta, Ovidiu, *Implicații spirituale ale consolidării dominației habsburgice în Ungaria Superioară și Transilvania*, în vol. "Cultura și societatea în epoca modernă", Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
- Gyémánt, Ladislau, *Dieta de la Cluj din 1846 – 1847*, în vol. "Sub semnul lui Clio. Omagiu acad. prof. Ștefan Pascu", Cluj_Napoca, 1974 (vol. Litografiat la Bibl. Acad. Cluj-Napoca).
- Han, Nicoleta, *O izbândă în raza istoriei – Statutul Districtului Chioar în Revoluția din 1848*, în "Ortodoxia maramureșeană", anul X, nr. 10, Baia Mare, 2005, p. 211 – 218;
- Han, Nicoleta, *Aspecte confesionale și etnice din istoria Districtului Chioar*, în "Ortodoxia maramureșeană", anul X, nr. 10, Baia Mare, 2005, p. 219 – 233;
- Han, Nicoleta, *Cetatea de Piatră – în lumina istoriei medievale*, în "Ortodoxia

- maramureșeană", anul XI, nr. 11, Baia Mare, 2006, p. 246 – 253.
- Hossu, Valer, *Acțiunea memorandistă în satele de pe valea Someșului – Plasa Ileanda*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XVIII, Zalău, 1994, p. 339 – 342;
- Hossu, Valer, *Anii revoluționari 1848-1849 în valea Someșului sălăjean*, în "Acta Mvsei Porolissensis", II, Zalău, 1978, p. 165 – 175;
- Hossu, Valer, *Apărarea legii strămoșești și amprenta ei socială și națională în Chioarul sfârșitului de secol XVIII*, în *Îndrumătorul Bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului*, nr. 9, Cluj-Napoca, 1986.
- Hossu, Valer, *Chiorenii și preocupările lor cărturărești până la ocupația austriacă*, în "Îndrumătorul Bisericesc", Ed. Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1983.
- Hossu, Valer, *Constituirea domeniului Cetății de Piatră (Chioar) și raporturile sale cu „pădurile” Sălaj, Finteuș, Chechiș și Ardud*, în "Acta Mvsei Porolissensis", IX, Zalău, 1985, p. 285 – 291;
- Hossu, Valer, *Despre epidemii de ciumă și o ultimă năvălire tătară într-un document de succesiune din anul 1815*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XVI, Zalău, 1992, p. 389 – 391;
- Hossu, Valer, *Directoratul fiscal al Transilvaniei contra familiei Dolha din Răstoci*, în "Acta Mvsei Porolissensis", II, Zalău, 1978, p. 137 – 143;
- Hossu, Valer, *Începuturile Cetății de Piatră (Chioar) din „pădurea” Sălajului*, în "Acta Mvsei Porolissensis", IX, Zalău, 1985, p. 280 – 283;
- Hossu, Valer, *Începuturile Districtului Cetății de Piatră (Chioar)*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca", anul XXVII, 1985-1986, p. 297 – 299;
- Hossu, Valer, *Începuturile satului Răstoci*, în "Acta Mvsei Porolissensis", IV, Zalău, 1980, p. 421 – 429;
- Hossu, Valer, *Istoricul localității Răstoci (jud. Sălaj). II*, în "Acta Mvsei Porolissensis", V, Zalău, 1981, p. 351 -379;
- Hossu, Valer, *Istoricul localității Răstoci (III)*, în "Acta Mvsei Porolissensis",

- VI, Zalău, 1982, p. 201 – 230;
- Hossu, Valer, *Libertăți și servituți în viața obștilor sătești de pe domeniul Cetății de Piatră (Chioar), în secolele XIII – XV*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XI, Zalău, 1987, p. 207 – 211;
- Hossu, Valer, *Mihai Viteazul, generalul Basta și Cetatea Chioarului*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie", Cluj-Napoca, XXVII, 1985-1986, p. 291 – 294;
- Hossu, Valer, *Mișcarea lui Sofronie în Chioar*, în "Îndrumătorul Bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului", nr. 10, Cluj-Napoca, 1987.
- Hossu, Valer, *Tradiții cărturărești în Chioar înainte de 1700*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VII, Zalău, 1983, p. 635 – 638;
- Hossu, Valer, *Voievozii din Chioar în sec. XIV – XV*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VIII, Zalău, 1984, p. 258 – 264.
- Iacoș, Ioan, dr., *Vasile Lucaciu și unitatea națională a românilor: 1917-1918*, în "Anuarul Marmăția", vol. IV, Baia Mare, 1978, p. 116 – 209.
- Kacso, Karol, *Depozitul de bronzuri de la Băbeni*, în "Acta Mvsei Napocensis", XVII, p. 411 – 421.
- Kavács, Iosif, *Societatea din Chioar în 1848*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca", anul XVIII, 1975, p. 379 – 387.
- Kovach, Geza, *Structura populației din Sălaj la mijlocul secolului al XVI-lea*, în "Acta Mvsei Porolissensis", XIX, Zalău, 1995, p. 96 – 105.
- Lakó, Eva, *Repertoriul epocii bronzului în Sălaj*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VII, Zalău, 1983, p. 86 – 95.
- Matei, Al. V. *Repertoriu de descoperiri din sec. IV – IX e.n.*, în "Acta Mvsei Porolissensis", III, Zalău, 1979, p. 471 – 487.
- Mîndruț, Stelian, *Legile lui Apponyi și activitatea parlamentară a deputaților românilor (1907)*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca", anul XXI, 1978, p. 441- 457.
- Mîndruț, Stelian, *Mișcarea națională a românilor din Sălaj între anii 1895-1905*, în "Acta Mvsei Porolissensis", IX, Zalău, 1985, p. 419 – 437.
- Moldovan, Andrei, *Districtul Chioarului. Perioada de funcționare și arhiva creată*, în "Revista Arhivelor", anul XLVIII, nr. 2, 1971, p. 287 – 299.

- Motogna, Victor, *Urmașii lui Dragoș*, în "Revista istorică", XI, 1925, p. 201-204.
- Musca, Elena, *Repertoriul localităților din Sălaj în secolul al XV-lea*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VIII, Zalău, 1984, p. 265 – 287.
- Mușat, M., *1861 – 1918. Dualismul austro-ungar – o nefastă experiență a trecutului*, în "Magazin istoric", anul XX, nr. 3, martie 1986, p. 20-21; nr. 4, aprilie 1986, p. 29-32.
- Păl-Andrei, Alexandru și Szabo, Nicolae, *Răscoala țărănească din districtul Chioarului din anul 1809*, în "Acta Mvsei Porolissensis", X, Zalău, 1986, p. 277 – 301.
- Petranu, C. *Originea turnurilor bisericilor de lemn din Ardeal*, în "Închinare lui Nicolae Iorga", Cluj, 1931, p. 337 – 351.
- Pîclișanu, Zenobie, *Documente privitoare la istoria școlilor din Blaj*, în "Revista Arhivelor", an II, nr.4, București, 1926, p. 401 – 405.
- Pop, Elia, *Monografia Șomcutei-Mari*, în "Gazeta Transilvaniei", an LIX, nr. 16, 1892.
- Popa, A., *Zugravi și școli de zugravi ai bisericilor de lemn din Transilvania. Dimitrie Ispas din Gilău Cluj*, în "Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei pe anii 1965 - 1967", Cjul, 1969, p. 578 – 586.
- Popa, Radu, *Unitatea istorică românească: Țara Chioarului*, în "Magazin istoric", anul XIX, nr. 11, 1985, p. 18-19 și 25.
- Pascu, Ștefan, *Demografia istorică*, în "Populație și societate", I, Cluj-Napoca, 1972.
- Russu, Adrian A. A., *Geneza domeniilor cetăților din Transilvania (sec. XI - XIV)*, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj-Napoca", anul XXIII, 1980, p. 57 – 75;
- Russu, Adrian A. A., *O familie voievodală românească din districtul cetății Chioar în secolul al XVI-lea*, în "Acta Mvsei Porolissensis", VII, Zalău, 1983, p. 207 – 212.
- Stanciu, Ioan, *Descoperiri medieval timpurii din județele Satu Mare și Maramureș. Date noi, observații și opinii referitoare la ceramica medievală timpurie din nord-vestul României*, în "Marmația", 7 /

- 1, Baia Mare, 2003, p. 247 – 280.
- Șainelic, Sabin, *Arhitectura bisericilor de lemn din Țara Chioarului*, în "Marmația", vol. II, Baia Mare, 1971.
- Rsu, Traian, *Biserica din lemn din Coruia, comuna Săcălășeni*, în "Pro Unione", anul VII, nr. 1-2, iunie 2004, p. 111 – 115.
- Ursu, Traian și Ursu, Viorica, *Cetatea Chioarului – vatră de piatră, de neam și de istorie*, în "Maramureșul", Baia Mare, 1980.
- Ursu, Viorica, *În legătură cu memoriul din 1614 adresat autorităților imperiale de românii din ținutul Baia Mare, Chioar și Sătmar*, în "Marmația", nr. 5-6, Baia Mare, 1979-1981.
- Vaida, Aurel, *Participarea Chioarului la revoluția românească din Transilvania în 1848*, în "Anuarul Marmația", vol. IV, Muzeul Județean Maramureș, Baia Mare, 1978, p. 107 – 125.
- Vătășianu, Virgil, *Contribuție la studiul tipologiei bisericilor de lemn din țările române*, în "Anuarul Institutului de Istorie din Cluj", II, 1960, p. 24 – 35.
- Vlad, Valer, *Aspecte ale dezvoltării învățământului în satul Ciocmani până în 1918*, în "Acta Mvsei Porolissensis", X, Zalău, 1986, p. 579 – 584.

VI. Articles

- Achim, Valeriu, *Viteazul Mihai, Cetatea Chioarului și unitatea politică a românilor*, în "Pentru socialism", 4 dec. 1981, p. 2.
- Blaga, Mihoc, *Cetatea Chioarului*, în "Pentru socialism", XIX, 23 nov. 1969, p. 3.
- Elena, Kovacs, *Vechile cetăți din regiune*, în "Pentru socialism", XIII, 29 ian. 1961, p.2-3.
- Râpolthy, Carol, *Istoricul Cetății din Chioar*, în "Chioarul", II, nr. 2 (21 iulie), 1931.
- Socolan, Aurel, *Cetatea Chioarului – locurile istorice ale regiunii*, în "Pentru

- socialism”, 7 oct. 1966, p. 2.
- Ursu, Viorica, *Cercetări arheologice la Cetatea Chioarului*, în ”Pentru socialism”, 28 aug. 1976, p. 3.
- Vaida, Aurel, *Maramureșeni în revoluția de la 1848 – Atanasie Moș Dâmbu*, în ”Pentru socialism”, XXIX, 25 iulie 1978, p.1 și 3.
- Vaida, Aurel, *Maramureșeni în revoluția de la 1848 – Ioan Buteanu*, în ”Pentru socialism”, 9 apr. 1978, p.1 și 3.
- xxx *Documente istorice. Câteva episoade din trecutul de martirism al românilor din județul Satu Mare*, în ”Cronica”, anul IV, nr. 25, 21 iunie 1939, p. 4.
- xxx *Erdélyi Hiradó*, nr. 174, aug. 1846, Cluj, p. 548 – 561.
- xxx *Emil Gavriș - 20 de ani de la trecerea în eternitate*, Consiliul local Ulmeni, 2009.